

Ethische vragen bij biomedische mogelijkheden

Van proefbuis tot sterfhuis

Bio-ethiek is een boeiend en zelfs spannend onderwerp, als je het overlaat aan professor Johan Braeckman die de nieuwsgierige geest uren luisterplezier bezorgt tijdens zijn hoorcollege. Nu uit op cd.

In het Oude Testament werd de vraag gesteld of wij, stervelingen, wel mogen recht maken wat hij, het opperwezen, krom heeft gemaakt. Toen gold dat nog als een retorische vraag, want er viel niet veel

zorgvuldige rondgang door het hindernissenparcours van de bio-ethiek.

Geen enkel probleem is zo simpel als het lijkt, op elke regel is een uitzondering, de werkelijkheid is altijd complexer dan men-

© Bege Image

▲ Wie de grenzen van de medische en biotechnologische mogelijkheden wil bepalen, doet dat best vanuit ethische referentiekaders en niet louter gebaseerd op morele intuïties of buikgevoelens.

te herstellen aan de biologische onvolmaaktheden of mislukkingen van het menselijke lichaam. De mens was kwetsbaar en sterfelijk en daar viel niet veel aan te doen. Dat is eeuwenlang zo gebleven. Men had geen flauw idee waar ziekten, misvormingen, zwakzinnigheid of waanzin vandaan kwamen.

Sinds een kleine eeuw is daarin verandering gekomen. We hebben nu zicht op de structuur en de werking van DNA, de biotechnologie neemt een hoge vlucht, kunstmatige voortplantingstechnieken zijn vrij gewoon geworden, levensreddende en -verlengende methoden staan ter beschikking. Steeds meer wordt de bijbelse vraag vervangen door de overtuiging dat we wel even zullen recht zetten wat krom staat.

De juiste ethicus op de juiste plaats

Johan Braeckman is niet aan zijn proefstuk toe. Eerder verschenen van Braeckman bij Home Academy twee andere beluisterenswaardige hoorcollege's: *Darwin en de evolutietheorie* en *Kritisch denken*. Ook hier weer neemt hij de luisteraar mee op een

selijke regeltjes of wetten kunnen omvatten. Dat was al eerder de insteek in zijn essay *Copyright* uit 2001 en wordt nu op maat van de pijlsnelle ontwikkelingen op dit gebied verder uitgebreid en uitgediept.

Op onderhoudende wijze neemt Braeckman de luisteraar mee op een logische verkenning van de vele valkuilen en misvattingen. Zijn stapsgewijze aanpak leert je zelf na te denken en te redeneren. Bedachtzaamheid en nuance zijn daarbij sleutelbegrippen. Op het moment dat je denkt dat een finale conclusie zal gaan vallen, komen er toch nog nieuwe vragen. Het intellectuele genot van deze zoektocht staat buiten kijf.

De pil als startpunt van bio-ethiek

Johan Braeckman maakt eerst duidelijk wat bio-ethiek is. De ethiek tracht op rationele wijze uitspraken te doen over handelingen en opvattingen die tot goed- of afkeuring leiden. Ethiek is niet hetzelfde als moraliteit, zoals vaak gedacht wordt. Elke mens heeft morele intuïties en attitudes, maar niet iedereen denkt daar verder over

na. Wie de grenzen van de medische en biotechnologische mogelijkheden wil bepalen, doet dat best vanuit ethische referentiekaders en niet louter gebaseerd op morele intuïties of buikgevoelens.

De bio-ethische problemen zitten in het leven verweven van voor de conceptie tot na de dood. Braeckmans verhaal begint bij de anticonceptiepil, volgens sommigen het echte startpunt van de bio-ethiek omdat toen voor het eerst de mens (en dan nog wel de vrouw) kon beginnen ingrijpen in de natuurlijke gang van het leven. Het was ook de reden waarom het Vaticaan zo tegen was.

Ondertussen zijn er draagmoeders, in vitro fertilisatie, kinderen met drie genetische ouders en de mogelijkheid tot kloneren. Zeker dat laatste is een ethisch mijnenveld waarin dikwijls onzorgvuldig gedacht wordt en harde standpunten ingenomen. Veel tegenargumenten houden geen stand bij een grondige analyse, wat echter niet betekent dat het verwekken van mensen door kloneren daarom automa-

bonden.

Zelfbeschikking versterken

Het hoorcollege bestrijkt verder de status van het embryo, stamcellen, met al hun voors en tegens, orgaantransplantatie, met de hele problematiek van donoren, het te kort daaraan en hoe daar wat aan te doen, euthanasie en zijn dilemma's, gekoppeld aan zelfbeschikkingsrecht. Uren van gedreven betoog eindigen bij een pleidooi voor empathie voor de (lijdende) mens. Daarbij wil Braeckman het recht op zelfbeschikking van elke bewuste en toerekeningsvatbare persoon voorop zetten zodat die op redelijke wijze over zijn of haar situatie in het heden en de toekomst kan nadenken. Want dat is precies wat Braeckman met dit hoorcollege wil versterken en aanmoedigen.

Geerd Magiels

• Johan Braeckman, *Recht maken wat krom is?* Hoorcollege Bio-ethiek. Uitgegeven door Home Academy Download, 27 euro.

ESCIDIVULE® 10 mg
20 mg

Escitalopram oxalat/oxalaat
Oxalate d'Escitalopram

